

БІЛЧЕНКО Т. О.,

здобувач

кафедри кримінального процесу

(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.135

**УСТАНОВЛЕННЯ ПІДСТАВ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ ЗІ ЗВІЛЬНЕННЯМ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ З ДІЙОВИМ КАЯТТЯМ**

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань установлення дійового каяття як підстави для звільнення від кримінальної відповідальності й закриття кримінального провадження. Установлено, що про наявність чи відсутність підстав закриття кримінального провадження зі звільненням особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям можна зробити висновок за результатами аналізу й оцінювання двох груп обставин: перша характеризує злочинну діяльність особи (учинення особою злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості, крім корупційних злочинів; учинення особою такого злочину вперше), друга – постзлочинну діяльність особи (щире каяття після вчинення злочину; активне сприяння розкриттю злочину; повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди).

Ключові слова: закриття кримінального провадження, звільнення від кримінальної відповідальності, дійове каяття, щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, відшкодування шкоди у кримінальному провадженні.

Статья посвящена исследованию проблемных вопросов установления деятельного раскаяния как основания для освобождения от уголовной ответственности и прекращения уголовного производства. Установлено, что о наличии либо отсутствии оснований прекращения уголовного производства с освобождением лица от уголовной ответственности в связи с деятельным раскаянием можно сделать вывод по результатам анализа и оценки двух групп обстоятельств: первая характеризует преступную деятельность лица (совершение преступления небольшой тяжести либо неосторожного преступления средней тяжести, кроме коррупционных преступлений; совершение такого преступления лицом впервые), вторая – постпреступную деятельность лица (чистосердечное раскаяние после совершения преступления; активное содействие раскрытию преступления; полное возмещение причиненных убытков либо возмещение причиненного вреда).

Ключевые слова: прекращение уголовного производства, освобождение от уголовной ответственности, деятельное раскаяние, чистосердечное раскаяние, активное содействие раскрытию преступления, возмещение вреда в уголовном производстве.

The article is devoted to research of problematic issues of establishment of active repentance as the bases for release from criminal liability and the termination of criminal proceedings. It is established that with release of the person from criminal liability in connection with active repentance it is possible to draw a conclusion by results of the analysis on existence or lack of the bases of the termination of criminal proceedings and an assessment of two groups of circumstances: the first characterizes criminal activity of the person (commission of crime of small weight or a careless crime of average weight, except corruption crimes; commission of such crime by the person for the first time), the second – post-criminal activity of the person (frank repentance after commission of crime; active assistance to disclosure of a crime; a full recovery of the caused losses or compensation of the done harm).

Key words: termination of criminal proceedings, release from criminal liability, active repentance, frank repentance, active assistance to disclosure of a crime, indemnification in criminal proceedings.

Вступ. Прийняття й набрання чинності у 2012 р. Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) істотно вплинуло на відповідну правозастосовну практику. Новий закон закріпив оновлену модель кримінального провадження в Україні, був покликаний створити оптимальні процесуальні умови для реалізації окремих кримінально-правових інститутів, у тому числі інституту звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема у зв'язку з дійовим каяттям.

Чинний КПК України містить окремих параграф, присвячений загальним питанням звільнення особи від кримінальної відповідальності (§ 2 гл. 24), водночас аналіз його змісту, як і місце розташування у структурі КПК України, викликає кілька питань. По-перше, він не містить будь-яких положень щодо окремих, спеціальних питань установлення та правової оцінки окремих підстав звільнення від кримінальної відповідальності, які безперечно існують (певним винятком із цього є ст. 289 КПК України, що встановлює порядок відновлення провадження за відмови від поручительства), а по-друге, незрозумілим є розміщення положень цього параграфа, які регулюють дії суду у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності, у главі з назвою «Закінчення досудового розслідування. Продовження строку досудового розслідування», на що вже зверталась увага у процесуальній літературі [1, с. 618].

Як засвідчує аналіз правозастосовної практики, посадові особи державних органів (слідчі, прокурори, судді), які є суб'єктами застосування відповідних правових приписів, очевидно, у силу причин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, не часто звертаються до застосування цього альтернативного способу вирішення кримінально-правового конфлікту.

Так, за даними судової статистики у 2014 р. основною підставою закриття справи (провадження), як і у 2013 р., залишається примирення винного з потерпілим (стосовно понад 5,2 тис. осіб, або 24,1% (у 2013 році – 33,5%)) [2]. Але навіть і у випадках звернення до суду із клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності, закриття кримінального провадження судом у зв'язку з дійовим каяттям місцевими судами та судами вищих інстанцій констатується неповне встановлення в діях особи дійового каяття, формальний підхід до його встановлення й фіксування, застосування уявних обставин як підстав для звільнення від кримінальної відповідальності тощо.

У процесуальній літературі констатується відсутність до сьогодні необхідних механізмів установлення каяття, методики доказування, фіксації та оцінювання цієї юридично значущої обставини, недооцінювання важливості яких негативно впливає на повноту, усебічність і об'єктивність як досудового розслідування, так і кінцевого вирішення провадження судом [3, с. 129].

Викладене свідчить про необхідність ужиття заходів, спрямованих на оптимізацію процесуального механізму застосування кримінально-правового інституту звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема у зв'язку з дійовим каяттям.

Інтерес до проблем дійового каяття продиктований, з одного боку, доцільністю відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, запобігання настанню більш тяжких наслідків, ніж ті, що вже настали внаслідок учинення діяння, викриття всіх осіб, які причетні до вчинення кримінального правопорушення, а з іншого – прагненням держави владнати кримінально-правовий спір через правовий компроміс, альтернативний традиційній схемі «учинення злочину – установлення обставин – винесення вироку – виконання вироку» способі.

Питання застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям завжди були предметом уваги науковців із кримінального права та процесу. Свої роботи цим питанням у різні роки присвятили Л.Б. Алексєєва, Ю.В. Баулін, Г.І. Глобенко, М.С. Григор'єва, Ю.М. Грошевий, П.М. Давидов, А.Я. Дубинський, О.О. Житний, О.М. Ларін, В.З. Лукашевич, В.Т. Маляренко, Р.І. Магюшенко, Г.М. Мінковський, М.М. Михеєнко, Д.Я. Мирський, П.П. Михайленко, Я.О. Мотовіловкер, В.Т. Нор, В.М. Савицький, З.Д. Смітєнко, П.Л. Степанов, М.Г. Стойко, М.С. Строгович, П.І. Тарасов-Родіонов, Ю.М. Ткачевський, Л.Д. Удалова, Ф.Н. Фаткуллін, Г.І. Чангулі, В.Я. Чеканов, М.О. Чельцов, В.П. Шибіко, С.А. Шейфер, М.Є. Шумило, Н.А. Якубович та ін.

Визнаючи наукову цінність і значущість цих робіт, доводиться констатувати, що не всі проблемні питання, зокрема процесуального характеру, вищеназваного правового інституту

отримали своє вирішення. До того ж їх більшість не містить аналізу новацій чинного КПК України, що засвідчує необхідність подальшого вивчення, наукового аналізу відповідних питань, формулювання рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення законодавства й практики його застосування.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження проблемних питань установлення дійового каяття як підстави для звільнення від кримінальної відповідальності й закриття кримінального провадження.

Результати дослідження. Умови звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям визначені у ст. 45 Кримінального кодексу України (далі – КК України), а саме: учинення особою злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості, крім корупційних злочинів; учинення особою такого злочину вперше; щире каяття після вчинення злочину; активне сприяння розкриттю злочину; повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди.

Звільнення від кримінальної відповідальності здійснюються виключно судом (ч. 2 ст. 44 КК України, ч. 1 ст. 286 КПК України). Суд своєю ухвалою закриває кримінальне провадження та звільняє підозрюваного, обвинуваченого від кримінальної відповідальності у випадку встановлення підстав, передбачених законом України про кримінальну відповідальність (п. 1 ч. 2 ст. 284, ч. 3 ст. 288 КПК України). Відповідно, матеріальною підставою для ухвалення судом рішення про закриття кримінального провадження є дійове каяття, а процесуальною підставою, за справедливим твердженням О.О. Чувільова, потрібно вважати встановлення (доказування) обставин, сукупність яких свідчить про наявність дійового каяття як підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності [4, с. 10].

Усі передбачені ст. 45 КК України обставини умовно можна поділити на дві групи: перша група характеризує злочинну діяльність особи (учинення особою злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості, крім корупційних злочинів; учинення особою такого злочину вперше), друга група характеризує постзлочинну діяльність особи (щире каяття після вчинення злочину; активне сприяння розкриттю злочину; повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди). Конструкція цієї статті є такою, що для того щоб вирішити питання про наявність чи відсутність підстав для звільнення від кримінальної відповідальності й, відповідно, закриття кримінального провадження, потрібно також визначитись щодо питання, чи є необхідною для констатації дійового каяття сукупність дій постзлочинної діяльності особи чи достатньо вчинення особою однієї з цих дій (наприклад, щирого каяття після вчинення злочину).

Варто зазначити, що встановлення обставин, які характеризують злочинну діяльність особи (учинення особою злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості, крім корупційних злочинів; учинення особою такого злочину вперше), у межах доказування дійового каяття, як правило, труднощів не викликає.

Так, ступінь тяжкості злочину (злочин невеликої тяжкості або злочин середньої тяжкості) встановлюється відповідно до положень ч. ч. 2, 3, 6 ст. 12 КК України, а тому процедура його встановлення за змістом має формальний характер.

Так само встановлення факту вчинення особою корупційного злочину, що виключає можливість застосування дійового каяття як підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності й закриття кримінального провадження, теж має формальний характер, оскільки відбувається відповідно до положення, визначеного у примітці до ст. 45 КК України.

Такою, яка вчинила злочин уперше, вважається особа, котра раніше не вчиняла злочинів або раніше вчинила злочин, що вже втратив правове значення. Учinenня триваючого або продовжуваного злочину, двох або більше злочинів невеликої тяжкості, які утворюють сукупність (за винятком реальної), не може бути перепорою для застосування ст. 45 КК України [5].

Про те, що особа раніше не вчиняла суспільно небезпечного діяння, передбаченого Особливою частиною КК України, на практиці свідчить таке: 1) відсутність в особі непогашеної або незнятої судимості за раніше вчинений злочин; 2) відсутність кримінальної справи (провадження) у зв'язку з учиненням особою будь-якого злочину. Особою, яка вчинила

злочин уперше з юридичного погляду необхідно також визнавати особу, яка раніше хоча й учиняла злочин, але а) була виправдана судом за висунутим обвинуваченням; б) була звільнена від кримінальної відповідальності; в) була реабілітована; г) була засуджена без призначення покарання або звільнена від покарання; д) відбула покарання за діяння, злочинність і караність якого усунута законом [6, с. 1244–1245; 7].

Для підтвердження встановлення цих обставин до матеріалів кримінального провадження мають приєднуватись відповідні документи (вимоги, довідки про відсутність судимості). Однак у практиці подекуди зустрічаються випадки невстановлення цих даних або їх установлення зі слів підозрюваних у протоколах допитів.

Очевидно, що прийняття рішення про закриття кримінального провадження у зв'язку з дійовим каяттям варто приймати особливо виважено стосовно тих осіб, які раніше вчиняли злочини, однак судимість за них погашена. І хоча формально ця обставина не є перешкодою для звільнення особи від кримінальної відповідальності, суди мають вимагати реальної доведеної ознак дійового каяття в постзлочинній поведінці особи, а також урахувати повною мірою дані про її особистість і вчинені нею діяння. Саме такий підхід має забезпечити застосування матеріального та процесуального закону про дійове каяття як підставу для звільнення особи від кримінальної відповідальності й закриття кримінального провадження, відповідно до його дійсного змісту.

Аналогічно, на нашу думку, має вирішуватись питання і про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям осіб, які раніше вже звільнялись від кримінальної відповідальності (у тому числі й у зв'язку з дійовим каяттям). Юридично такі особи вважаються такими, котрі вчинили злочин уперше, водночас рішення про їхнє звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям і закриття кримінального провадження потрібно приймати з урахуванням даних про характер та обставини вчиненого раніше злочину, підстави попереднього звільнення особи від кримінальної відповідальності, інших даних про особу підозрюваного (обвинуваченого), а також позиції потерпілого. Відповідно, у таких випадках зазначені дані мають бути з'ясовані й установлені під час досудового розслідування та судового розгляду з достатньою повнотою.

У процесуальній літературі звертається увага на те, що допустимість неодноразового звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям суперечить позитивній посткримінальній діяльності винного [6, с. 1245], у зв'язку з чим висловлені пропозиції щодо закріплення в кримінальному законі положення, згідно з яким особа звільняється від кримінальної відповідальності тільки один раз, повторне застосування до тієї самої особи ст. 45 КК України неприпустимо [8]. Уважаємо, що можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності й закриття кримінального провадження за дотримання визначених у законі умов має бути розглянута судом у кожному випадку з урахуванням усіх обставин, особливо зважаючи на те, що один зі злочинів може бути вчинений із необережною формою вини.

При вчиненні злочину середньої тяжкості має бути встановлена необережна форма вини як одна з обов'язкових умов дійового каяття.

Установлення другої групи обставин (щире каяття після вчинення злочину; активне сприяння розкриттю злочину; повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди) вимагає дослідження та фіксування окремих актів постзлочинної діяльності особи.

При цьому варто враховувати, що відсутність хоча б однієї із зазначених складових дійового каяття виключає звільнення особи від кримінальної відповідальності за ст. 45 КК України. Виняток можуть становити лише випадки вчинення злочину чи замаху на нього, унаслідок яких не заподіяно шкоду або не завдано збитки [5].

Щире каяття характеризує суб'єктивне ставлення винної особи до вчиненого злочину, яке виявляється в тому, що вона визнає свою вину, висловлює жаль з приводу вчиненого й бажання виправити ситуацію, що склалася. Щире каяття доволі тісно пов'язане з активним сприянням розкриттю злочину, під яким варто вважати надання особою органам досудового розслідування будь-якої допомоги в установленні невідомих їм обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Фактично й щире каяття, й активне сприяння розкриттю злочину є комплексним поєднанням внутрішнього суб'єктивного негативного ставлення особи до вчиненого нею діяння, демонстрацією усвідомлення його небезпечності та шкідливості, готовності до відновлення порушеного стану й учинення відповідно до цього активних дій, пов'язаних із наданням інформації, корисної для інтересів розслідування.

Варто відмітити, що певну складність у встановленні щирого каяття та активного сприяння розкриттю злочину створює використання в цих законодавчих конструкціях оцінних понять «щире каяття» й «активне сприяння». Поняття «каяття» і «щире каяття», а також «сприяння» та «активне сприяння» практично важко розрізнити, оскільки складно оцінити, яке каяття є щирим, а яке ні, які дії є активними, а які такими не є, зважаючи на те, що для однієї особи в одній ситуації дії варто розцінювати як активні, а каяття щирим, стосовно ж іншої ситуації та іншої особи такі самі дії й каяття можуть такими не визнаватись. До того ж, як зазначається в літературі, виявити та встановити будь-які об'єктивні критерії оцінювання активності дій щодо сприяння розкриттю злочину достатньо складно [9, с. 57]. Те саме можна сказати і про відсутність об'єктивних критеріїв для встановлення щирості каяття, що стало підставою для висновку окремих авторів про необхідність виключення щирого каяття з переліку умов дійового каяття із заміною його на інші умови (наприклад, повне визнання вини, явку з повинною) [10, с. 17; 11, с. 12].

Незважаючи на те, що формулювання пропозицій щодо вдосконалення кримінального закону не є завданням і метою нашого дослідження, зазначимо, що загалом ми підтримуємо висловлені пропозиції, оскільки оцінювання відповідних обставин як достатніх підстав для встановлення дійового каяття усе ж таки здійснюється судом за результатами аналізу насамперед об'єктивних складових цього правового явища, а не суб'єктивного ставлення особи до вчиненого. І прикладів цьому в судовій практиці достатньо.

Так, ухвалою від 12 лютого 2014 р. Криничанський районний суд Дніпропетровської області відмовив у задоволенні клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 286 КК України у зв'язку з дійовим каяттям. Як установив суд, згідно з клопотанням, обвинувачений щиро покаявся, визнав себе винним і попросив пробачення в потерпілої, довів своїми діями, що він активно сприяв слідству та повністю усував спричинені ним збитки. Проте з огляду на докази, наявні в матеріалах кримінального провадження, обвинувачений учинив правопорушення, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, про вчинення ДТП у правоохоронні органи не повідомив, завдані потерпілій збитки почав відшкодувати вже при перебуванні справи в судовому провадженні, що, на думку суду, свідчить про відсутність дійового каяття обвинуваченого [12].

Конкретними формами щирого каяття й активного сприяння розкриттю злочинів є визнання вини, давання послідовних, несуперечливих, правдивих показань, у тому числі про обставини вчинення кримінального правопорушення, співучасників і місця їхнього перебування, місцезнаходження об'єктів, які можуть бути речовими доказами, їх добровільна видача тощо. Відповідно, детальна та об'єктивна фіксація показань підозрюваного (обвинуваченого), добровільної видачі ним предметів, документів, ініціативи в поданні доказів, участі в проведенні слідчих (розшукових) дій забезпечує встановлення (доведення) щирого каяття й активного сприяння розкриттю злочинів як необхідних складових дійового каяття.

Разом із тим потрібно зазначити, що у вивчених нами клопотаннях про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, а також ухвалах суду, де вказувалось про щире каяття й активне сприяння розкриттю злочину, посилання на конкретні докази, що підтверджують відповідні дії особи, аналіз цих доказів у більшості випадків відсутній. Відповідно, зробити висновок про те, у чому ж конкретно виразились щире каяття й активне сприяння розкриттю злочину, із таких клопотань і ухвал достатньо складно.

Повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди полягає в добровільному задоволенні винним або іншими особами, зокрема батьками чи близькими родичами, обґрунтованих претензій потерпілого щодо відшкодування заподіяної злочинном матеріальної та моральної шкоди, загладжуванні її в інший спосіб, наприклад шляхом прилюдного вибачення за завдану образу [5].

Варто зазначити, що чинний КПК України встановлює механізм відшкодування (компенсації) шкоди, однак не збитків, разом із тим аналіз відповідних літературних джерел дає підстави для висновку, що в аспекті предмета дослідження під завданими збитками потрібно розуміти матеріальну шкоду, тобто майнову й фізичну, а під усуненням заподіяної шкоди – передусім компенсацію моральної шкоди.

Способами відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди можуть бути такі: 1) фактичне повернення майна його власнику (кримінально-правова реституція); 2) відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди підозрюваним (обвинуваченим) або іншими особами іншим чином.

Факт кримінально-правової реституції, як і відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди в інший спосіб, мають бути належним чином засвідчені у відповідних процесуальних документах. Передання потерпілому чи іншій особі рівнозначного майна для відшкодування завданих збитків, виконання певних робіт задля усунення заподіяної шкоди, вибачення тощо мають підтверджуватись показаннями потерпілого чи інших осіб, розпискою потерпілого (іншої особи), фінансовими документами передання коштів, протоколами видачі предметів тощо.

Висновки. Отже, про наявність чи відсутність підстав закриття кримінального провадження зі звільненням особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям можна зробити висновок за результатами аналізу й оцінювання двох груп обставин: перша характеризує злочинну діяльність особи (учинення особою злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості, крім корупційних злочинів; учинення особою такого злочину вперше), друга – постзлочинну діяльність особи (щире каяття після вчинення злочину; активне сприяння розкриттю злочину; повне відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди).

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х. : Одісея, 2013. – 1104 с.
2. Аналіз даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів місцевими загальними судами, апеляційними судами областей та міста Києва за 2014 рік / Судова статистика // Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/sudova_statistika.html.
3. Степанов П.Л. Процесуальний порядок досудового провадження звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям / П.Л. Степанов // Держава та регіони. Серія «Право». – 2014. – № 1. – С. 128–132.
4. Чувилов А. Деятельное раскаяние / А. Чувилов // Российская юстиция. – 1998. – № 6. – С. 10–11.
5. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12 // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 2. – С. 13–16.
6. Ярош В.В. Дійове каяття як підстава звільнення від кримінальної відповідальності, передбачена загальною частиною Кримінального кодексу України / В.В. Ярош // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 1244–1250. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_1_206.pdf.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 3-є вид., переробл. та доповн. – К. : Атіка, 2005. – 1064 с.
8. Хряпинский П.В. Деятельное раскаяние как обстоятельство, освобождающее от уголовной ответственности или смягчающее наказание / П.В. Хряпинский // Новый Кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, м. Харків, 25–26 жовтня 2001 р.). – К. ; Х. : Юрінком інтер, 2002. – С. 77–80.
9. Долиненко Л.А. Смягчающие ответственность обстоятельства по действующему уголовному законодательству и в судебной практике : учебное пособие / Л.А. Долиненко : отв. ред. Г.Б. Виттенберг. – Иркутск : Изд-во Иркут. ун-та, 1980. – 82 с.

10. Житний О.О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О.О. Житний. – Х., 2003. – 17 с.
11. Григор'єва М.Є. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з її дійовим каяттям : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / М.Є. Григор'єва. – Х., 2007. – 20 с.
12. Ухвала Криничанського районного суду Дніпропетровської області від 12 лютого 2014 року у справі № 178/2214/13-к // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37170762>.

ВИШНЬОВА Д. В.,

здобувач

кафедри кримінального процесу

(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.126.4

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСТАВИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті досліджено порядок здійснення судового контролю під час застосування запобіжного заходу у вигляді застави. Визначено дискусійні питання та перспективи розвитку й удосконалення інституту застави. Проаналізовано практику зарубіжних країн щодо здійснення судового контролю при обранні застави.

Ключові слова: *судовий контроль, застава, запобіжні заходи, слідчий суддя.*

В статье исследован порядок осуществления судебного контроля при применении меры пресечения в виде залога. Выделены дискуссионные вопросы, перспективы развития и совершенствования института залога. Проанализирована практика зарубежных стран по осуществлению судебного контроля при избрании залога.

Ключевые слова: *судебный контроль, залог, меры пресечения, следственный судья.*

The article deals with the procedure of judicial control during the application of the preventive measure in form of a bail. Debatable questions, perspectives of the development and improvement of the institution of bail is determined. The practice of foreign countries concerning the implementation of the judicial control during the application of bail is analyzed.

Key words: *judicial control, bail, preventive measures, investigating judge.*

Вступ. Одним із напрямів судового контролю у кримінальному процесі є розгляд слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, у т. ч. запобіжних заходів. На тлі розвитку правової держави та оновлення кримінального процесуального законодавства зазначене питання набуває особливої актуальності, адже застосування запобіжних заходів завжди супроводжується обмеженням конституційних прав і свобод осіб, які підозрюються (обвинувачуються) у вчиненні кримінальних правопорушень. За часи неза-

